

27; Rationeel optimisme en ‘verlicht’ denken

🕒 Created	@November 9, 2022 10:15 PM
🏷️ Tags	

<https://youtu.be/DN7wfpbpyoc>

<https://youtu.be/MMvWiT2Pclk>

rationeel optimisme en ‘verlicht denken’ dat werd toegepast op alle terreinen van de samenleving: godsdienst, politiek, economie en sociale verhoudingen.

Hoe werd het verlichte gedachtegoed toegepast op verschillende terreinen van de samenleving?

De wetenschappelijke revolutie in westerse landen leidde in de 18e eeuw tot groot optimisme over de mogelijkheid om met behulp van het verstand alles te begrijpen en te verbeteren. Verlichte denkers ontwikkelden nieuwe, vaak revolutionaire ideeën op het terrein van godsdienst, politiek, economie en samenleving.

Wetenschappelijke revolutie: overgang van klassiek-religieuze ideeën naar modern wetenschappelijke ideeën.

Empirisme: “Waarneming als enige betrouwbare bron van kennis.”

Rationalisme: “Waarneming in combinatie met rationeel redeneren is enige betrouwbare bron van kennis.”

Gelijkheid, vrijheid, burgerrechten, beperkte en gecontroleerde overheidsmacht en religieuze tolerantie zijn de basis geworden voor westerse rechtsstaten. Zonder de verlichting is het nu zelfs nog extreem moeilijk om een rechtsstaat tot stand te brengen.

Verlichting

- Filosofische stroming gebaseerd op rationalisme.
- Kennis brengt 'licht in de duisternis'.
- Ontwikkeling rationeel optimisme: met rationalisme dachten ze dat alles opgelost kon worden.

Er was een vooruitgangsgedachte → het doel was om de maatschappij te 'bevrijden' van dwang, intolerantie, onwetendheid, machtsmisbruik en onvrijheid. Die werden veroorzaakt door (bij)geloof en tradities.

Rationeel optimisme en verlicht denken op verschillende gebieden van de samenleving:

1. Religie

Religie was niet rationeel, maar het ging te ver om religie als onwaar te zien. Het was al helemaal niet verstandig om elkaar vanwege het geloof te bestrijden.

Religie/geloof was niet te bewijzen.

Maar het was niet meer vol te houden dat maar 1 religie de juiste was → er kwam verdraagzaamheid en godsdienstvrijheid.

2. Samenleving/sociale verhoudingen

De ongelijkheid tussen mensen werd onredelijk gevonden. Bijvoorbeeld bij slaven vs vrije mensen.

Alle mensen zijn vanaf de geboorte/van nature gelijk.

3. Economisch

Voor een vrijemarkteconomie. (genoeg producten voor iedereen, lage prijs en goede kwaliteit)

Veel verlichte denkers wouden van de economische regels en beperkingen af.

Ze vonden dat mensen zelf rationeel genoeg waren/konden zijn om het beste product te kopen tegen de laagste prijs. En producenten wilden het beste product maken tegen de laagste prijs.

4. Politiek

Verlichte denkers vonden het geen logisch idee dat God koningen met absolute macht op de wereld had gezet.

Ze waren meer voor volkssoevereiniteit, dus dat de regeringen regeerden namens het volk.

Baruch Spinoza	Een Nederlander van de Republiek. Vond dat God de natuur was en niet de Bijbel (want die was door de mens geschreven). Vond wonderen en magie geen bewijs van geestelijke macht, maar op basis van menselijke ontwetendheid.
Voltaire	Fransman, was voor de religieuze tolerantie en godsdienstvrijheid. Deïsme: God heeft de wereld gemaakt, maar heeft er nu geen invloed meer op. Ook was hij voor vrijheid van meningsuiting.
Jean-Jacques Rousseau	Vond mensen van nature gelijkwaardig aan elkaar. Hij vond dat mensen werden bedorven door luxe en beschaving. Hij vond onderwijs heel belangrijk zodat mensen zouden leren hun verstand te gebruiken en daarmee het goede te doen. Hij stond voor; zelf ontdekken, met de natuur als bron.
Adam Smith	Schotsman, wou een vrijmarkteconomie. Wilde geen regels en beperkingen in de economie, hij vond mensen rationeel genoeg om het zelf te doen.